

Avslutning

Som jag angav inledningsvis har utgångspunkten i denna bok varit att undersöka hbtq-personers erfarenheter av att tillhöra en frikyrklig gemenskap. Jag har varit intresserad av hur de erfar religiösa normer, känslor och göranden samt hur det relaterar till deras (upp)levda sexualitet och/eller könsidentitet.

Definitionen av sexualitet och hbtq-frågor inom frikyrkorna kan betraktas som en kamp, där olika hållningar gör anspråk på tolkningsföreträde och handlingsutrymme. Samtidigt som många kristna församlingar håller allt starkare fast vid en värdekonserverativ syn på relationer och sexualitet har också ett förändringsarbete rörande hbtq-personers villkor i församlingslivet påbörjats och det finns flera frikyrkliga församlingar i Sverige idag som är uttalat "hbtq-bejakande". Normer och lagar om kärlek, jämställdhet, äktenskap, familj och sexualitet har genomgått stora förändringar under de senaste decennierna, och de frikyrkliga samfunden är inte opåverkade. Samtidigt som många samfund går i takt med den samhällsliga utvecklingen har det också konstaterats (av t.ex. Woodhead, 2007; Wilcox, 2003) att då ett samhälle sekulariseras tenderar moraliska värderingar att stramas åt inom religiösa minoriteter, i synnerhet när det gäller frågor som rör intimitet, relationer och sexualitet. Detta är något som även Rúna Baianstovu, forskare i socialt arbete, och hennes kolleger belyser i en studie om hederskontexter och hedersvåld. De menar att det faktum att queera, könsöverskridande och normbrytande identitetsformationer överhuvudtaget är möjliga och synliga i konservativa samman-

hang kan tyda på en pågående maktkamp där olika värdesystem bryts mot varandra. Paradoxalt nog kan alltså den förhöjda nivån av våld och trakasserier i dessa miljöer hänga samman med hbtq-personers allt starkare ställning i samhället (Baianstovu m.fl., 2019).

Intervjupersonernas berättelser kan förstås som vittnesbörd om en komplex väv av drivkrafter och handlingar som uppstår i de sociala och andliga sammanhang som de befinner, eller har befunnit, sig i. Eftersom detta är en kvalitativ studie med ett begränsat antal intervjuer går det inte att dra några generella slutsatser, utan jag har snarare eftersträvat en nyanserad och fördjupad förståelse för vad det innebär att vara hbtq-person i en kristen frikyrklig miljö. Samtidigt kan vi, genom att belysa enskilda individers levda erfarenheter, få syn på övergripande (makt)strukturer. Anna Siverskog skriver i sin avhandling *Queera livslopp: Att leva och åldras som lhbtq-person i en heteronormativ värld* (2016, s. 259): "Att studera livslopp som går utanför normativa förväntningar för hur ett liv bör levas bidrar också till att synliggöra normativa strukturer". Liksom för Siverskog har min ambition varit att relatera de individuella erfarenheterna och reflektionerna till övergripande strukturer, kontexter och gemenskaper som mina informanter lever sina liv i. Det talas mycket om hbtq i kristna miljöer, men hbtq-personerna själva blir väldigt sällan hörda. Judith Butler (2011, s. 15) skriver: "Vissa ansikten måste släppas in i det offentliga synfältet, måste ses och höras, för att en djupare förståelse för ett livs, alla livs, värde ska kunna få grogrund". Flera anger som ett viktigt skäl till att medverka i studien är att bryta den tystnadskultur som de menar råder, att de vill mana till förändring och samtal, finna och forma ett språk, sätta ord på känslor, tankar och reflektioner om det som rör hbtq, sexualitet och kristen tro.

De strukturella maktrelationerna inom frikyrkliga samfund opererar både synligt och dolt. Det finns åtskilliga erfarenheter bland dem jag intervjuat av att inte få vara med på samma premisser som övriga församlingsmedlemmar. De skildrar att de inte upplevs som trovärdiga, att de blir fråntagna uppdrag, att de betraktas som andra klassens församlingsmedlemmar, att deras tillhörighet villkoras och ifrågasätts. De talar om olevbara kompromisser där ett engagemang som hbtq-person alltid har någon premiss. Det kan handla om allt från utfrysning till subtila kommentarer eller tystnader. Flera av dem vittnar om att det förekommer

olika former av omvändelseförsök i frikyrkorna idag och exemplifierar med påtryckningar i bön, själavård och samtal där de blivit tystade eller fått höra att det går att välja bort bi-/homosexualiteten.

Flera av dem jag mött har under perioder av sitt liv internaliserat en homonegativitet. Därigenom utvecklas negativa föreställningar runt det egna självet, något som påverkar såväl självbild och psykisk hälsa som interaktioner med andra. Det finns också en stark utsatthet för minoritetsstress. Den oro och stress det innebär att riskera utsättas för homofobi och att ständigt anstränga sig för att passa in är enormt smärtsam. Flera av de intervjuade har således fått utstå mycket lidande som hbtq-personer i frikyrkliga samfund. Under arbetet med boken har jag träffat många kristna som säger att de skäms å kyrkans vägnar för hur hbtq-personer blivit, och fortfarande blir, behandlade. Jag har talat med flera så kallade allierade, heterosexuella personer som verkar för hbtq-personers villkor, som har lämnat kyrkan i protest mot hur församlingen agerar i frågor som rör hbtq.

Med det sagt är det dock viktigt att understryka att flera av de intervjuade avger vittnesmål om hur församlingen utgör, eller har utgjort, en trygg och stabil plats med en kärleksfull gemenskap där de både har blivit sedda och stöttade som hbtq-personer. Jag har talat med hbtq-personer och allierade som lägger ner mycket tid och engagemang för att driva frågor om hbtq-rättigheter inom frikyrkliga samfund. De beskriver hur det görs betydande förbättringar för att skapa inkluderande synsätt. Pastor Stefan Albinsson avslutar sin debattartikel i *Expressen*, som jag nämnde i inledningen till denna bok, med att konstatera:

Alltför länge har den konservativa, homofoba falangen tillåtit definiera frikyrklig tro och praktik. Men homofoberna har inte ensamrätt till frikyrkligheten. Äntligen börjar församlingar och enskilda medlemmar sätta ner foten och låta frikyrkligheten bli progressiv igen.³²

Sociologen Ken Plummer (1995, s. 35) talar om "the tale and its time" och menar att många (sexuella) berättelser förblir i det tysta eftersom de enbart kan nå ut om det finns någon som mottar och lyssnar. Är tiden kommen för att hbtq-personers berättelser ska kunna bli hörda i frikyrkorna? Jag hoppas att denna bok kan vara en del i en sådan utveckling.